

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΑΛΙΤΗΣ, ΠΕΤΡΟΣ
ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ:

«Τι να την κάνεις την
παρέα στο θέατρο; Μόνο
σου σε θέλω »...

του Σωτήρη Κακίση

-Μού 'λεγε κάποτε ο Κώστας Χατζηχρήστος, κύριε Φιλίππιδη, πως στο θέατρο του ήρθε η έμπνευση να πει πως «-Οι φακές βγάλανε φτερά και δρόμο τον ανήφορο ! », την περίφημη ατάκα στο «Της Κακομοίρας», ένα βράδυ που ο φροντιστής είχε ξεχάσει να βάλει το τσουβάλι τους στη σκηνή...

ΠΕΤΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ: Ξεκινάμε τώρα να μιλήσουμε από ένα πολύ ωραίο σημείο για την παράδοση ανάμεσα στους κωμικούς. Γιατί εμείς με τον Γιώργο τον Γαλίτη το θεατρικό το «βγάλαμε» από την ταινία, ξέρετε, κι η έμπνευση

έπρεπε να μας συντροφεύει ανά πάσα στιγμή. Γιατί ο αυτοσχεδιασμός στην κωμωδία είναι ένα κομμάτι πολύ μεγάλο, ένα μέρος της πολύ ζωντανό πάντα, αναγκαστικά. Κι αυτό που βρήκε κι είπε ο Χατζηχρήστος το τρομερό, επειδή έπρεπε μάλιστα να καλύψει ένα λάθος τεχνικό εκείνη τη στιγμή, μπορεί και να 'ναι η βάση της κωμωδίας όλης.

-Τα ...μαμούνια στον κάθε κωμικό μέσα;

Π.Φ.: Στη δικιά μας μάλιστα την παράσταση μπορώ να σας πω πως αυτή η ιστορία με τις φακές εξελίχθηκε κι άλλο. Γιατί η κωμωδία δεν σου αφήνει τα περιθώρια να μην είσαι συνέχεια μέσα της. Δεν γίνεται να πατάς και τόσο, όπως συχνά συμβαίνει στο υπόλοιπο θέατρο, με το ένα πόδι εκτός. Το κλείσιμο του ματιού στον θεατή στην κωμωδία είναι πολύ ιδιαίτερο, πολύ αλλιώς.

-Και πώς εξελίχτηκαν κι άλλο οι φακές σας, λέτε;

Π.Φ.: Μια μέρα, από κάτι που έκανε ο Κωστής, που έπαιζε τον κυρ-Παντελή τον μπακάλη στη δική μας παράσταση, και κοίταγε προς τα πάνω, του λέω εγώ: «-Μην κοιτάς κατά τον ανήφορο, έχουνε φύγει, τώωωωωρα ! Στο Δομοκό πια βρίσκονται»... Και σε μιαν άλλη παράσταση, μού 'ρθε πως μας είχανε στείλει και τηλεγράφημα οι φακές: ΠΕΡNAME ΚΑΛΑ. STOP. ΟΙ ΦΑΚΕΣ ΣΑΣ. Και σας πληροφορώ πως εκεί έπεφτε ένα από τα μεγαλύτερα γέλια της παράστασης. Γιατί δεν υπήρξε κάτι το εγκεφαλικό εκεί, οργανικά σχεδόν πάλι βγήκε και το επιπλέον αστείο αυτό.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΑΛΙΤΗΣ: Όταν ετοιμάζαμε με τον Πέτρο από την ταινία το Θεατρικό, γελάγαμε, ξεκαρδιζόμαστε, συμμετείχαμε κι εμείς στο έργο όπως τόσοι και τόσοι Έλληνες επί τόσα πολλά χρόνια. Όταν όμως μπήκαμε στη διαδικασία να το περάσουμε στο χαρτί όλο αυτό το απίστευτο παραλήρημα, κι είδαμε πια το κείμενο γυμνό τελείως, ξέρετε τι παρατηρήσαμε; Πως πέρα από του Χατζηχρήστου την τρέλα την τρομερή, ο λόγος είναι πάρα πολύ λιτός, τα αστεία όλα υποδειγματικά, χωρίς φιλολογίες,

χωρίς αστοχία καμία. Ακούς τότε ελληνικά πάρα πολύ σωστά, καθαρότατα.

-Ακόμα κι όταν ξεφεύγει ο Ζήκος, και βγάζει εκείνον τον ανεπανάληπτο ...πανηγυρικό εφ' όλης της ύλης της ελληνικής ιστορίας;

Γ.Γ.: Τότε ακόμα πιο τέλεια, ακόμα πιο ποιητικά δεν είναι τα ελληνικά του;

Π.Φ.: Κι οι ιδιωτισμοί του, οι παραβάσεις του, τότε νομιμοποιούνται μαγικά μέσα σ' όλη αυτή την υπέρβαση. Άλλωστε, τότε οι συγγραφείς και ξέρανε και γράφανε άριστα τη γλώσσα -στην προκειμένη περίπτωση οι αδελφοί Γιαννακόπουλοι, ο Χρήστος κι ο Γιώργος. Οπότε ο ηθοποιός είχε επιπλέον πρόσφορο έδαφος να πατήσει. Κι ο Ζήκος με τη σύγχυση πια νοημάτων και φράσεων απογειώνει το έργο, κι η κακοποίηση των λέξεων πάει την κωμωδία σε όλο και πιο ξεκαρδιστικές παράνοιες.

-Τροφή για τον κάθε κωμικό δεν είναι το ...στραμπούληγμα της γλώσσας; Ο Τζέρυ Λούις, ο Λουί Ντε Φυνές, ο Τοτό, ο Νόρμαν Γουίλσοντομ, πάνε συχνά πέρα κι από των ποιητών την επικράτεια, με τον τρόπο που ξανοίγονται στις γλώσσες τους μέσα.

Π.Φ.: Αυτό που λέτε τώρα, κύριε Κακίση, ξέρετε πόσο σημαντικό είναι; Από τον Αριστοφάνη ξεκινώντας, και περνώντας απ' όλους τους ως σήμερα κωμωδιογράφους, είτε φιλολογικά, είτε και με σύνδεση κυτταρική με τους παλιότερους τρόπους, καταλαβαίνεις πως ο συγγραφέας πάντα έχει στο νου του πως ο κωμικός ηθοποιός που θα κληθεί να δώσει σάρκα και οστά στο κείμενό του, θα το εξελίξει, θα το πάει πολύ πιο πέρα το πράγμα. Και πάντα τόσοι και τόσοι κωμωδιογράφοι δεν πρόσθεταν στα έργα τους τόσα επιπλέον αστεία από εκείνα που γεννιούνται σε κάθε παράσταση; Γενναιότητα είναι αυτό ξέρετε, και μαγκιά, κι ελευθερία, και γενναιοδωρία μεγάλη.

-Κι εξυπνάδα όμως μαζί.

Γ.Γ.: Επ' αυτού που συζητάμε τώρα, εγώ έχω να καταθέσω το εξής: είχα την τύχη να δω κάποτε κάποιες παραστάσεις του Ντάριο Φο, μαγνητοσκοπημένες. Εν οίς, και τον «Τυχαίο Θάνατο Ενός Αναρχικού», που τον έπαιξε μάλλον μεγάλος. Όπου, διαβάζοντας το κείμενο μεταφρασμένο, βρίσκεσαι μπροστά σ' ένα πολύ στεγνό πράγμα, έναν καμβά μόνο του έργου, πάνω στον οποίο θα πατούσε μετά κι ο ίδιος ο Ντάριο Φο σαν ηθοποιός, για να δημιουργήσει

επιπλέον. Οι αυτοσχεδιασμοί του πάνω στο κείμενο που είχε ο ίδιος γράψει, δεν λέγονται !

-Ούτε γράφονται, προφανώς...

Γ.Γ.: Μάλιστα, δεν είδα μετά να τους συμπληρώνει όταν επανακυκλοφόρησαν τα έργα του. Ίσως γιατί ήθελε ν' αφήσει χώρο και στον επόμενο συνάδελφό του να κάνει τη δουλειά του, να δημιουργήσει πάνω στον δικό του τύπο. Κι ο ίδιος σαν ηθοποιός δεν σεβάστηκε και τόσο τον συγγραφέα...

-Που ήτο πάλι αυτός ! Σχιζοφρενικό από πρώτη άποψη αυτό, αλλά και πάρα πολύ ειλικρινές κι ενδιαφέρον.

Π.Φ.: Από αυτά τα απόλυτα παραδείγματα -γιατί εδώ μιλάμε για πολύ προχωρημένη περίπτωση, όπου ο ηθοποιός που «κακοποιεί» το κείμενο του συγγραφέα είναι ο συγγραφέας ο ...ίδιος-, μαθαίνουμε πολλά για το πώς στήνεται, τελικά, μια σωστή κωμωδία.

-Με την ελευθερία θεμέλιο λίθο της ! Ο Βέγγος πάλι, στη μόνη της ζωής του ...συνέντευξη, μου είχε ομολογήσει πως πάνω στη σκηνή ο αυτοσχεδιασμός του ήταν μέχρι κεραίας ορισμένος.

Π.Φ.: Αμ, κι αυτό ισχύει, από μια άλλη πλευρά όμως.

Γ.Γ.: Θρυλείται πως αυτό το «μαρκάρισμα» στον Θανάση Βέγγο ίσχυε μέχρι υπερβολής όσον αφορά το θέατρο. Λέγεται πως κάποτε κόντεψε στην Αμερική να ματαιωθεί παράστασή του, γιατί δεν είχαν φορτωθεί με τα σκηνικά από την Ελλάδα και κάποια σκαλάκια, γι' αυτόν σούπερ-απαραίτητα.

-Εμένα πάλι μου είχε πει κι ένα άλλο ο ίδιος: πως κάθε βράδυ επί σκηνής τον καπάκωνε επικίνδυνα ένα κρεβάτι, κι ας νόμιζε ο κάθε θεατής πως αυτό είχε συμβεί σαν ατύχημα μόνο το βράδυ που έτυχε να πάει να τον δει εκείνος...

Π.Φ.: Μα κι εμείς τώρα, στην παράσταση του «Μπακαλόγατου», έχουμε ένα πολύ κοντινό παράδειγμα: υπήρξε πολύς κόσμος που πίστευε πως ό,τι παλαβό και υπερβολικό συνέβαινε κάθε βράδυ, αυτό γινόταν για πρώτη φορά.

Αυτή τη μαγεία του κοινού δεν του τη χαλάς. Δεν του το ομολογείς, με τον τρόπο που του απευθύνεσαι σε κάθε παράσταση, θέλω να πω. Μένεις με τα μπουνιά μες στην ιστορία, με το εκατό τοις εκατό της ενέργειας και της προσήλωσής σου, κι ας παίζεις κλείνοντας στον καθένα το μάτι σχεδόν προσωπικά κάποιες στιγμές.

-Κι ο θεατής έτσι πιστεύει πως όλα γίνονται γι' αυτόν ειδικά.

Π.Φ.: Ακριβώς. Όχι μόνο εκείνο το βράδυ, αλλά και για τον κάθε θεατή προσωπικά. Ούτε καν για τον διπλανό του, δηλαδή ! Κι ας προϋποθέτει το θέατρο τη συνεύρεση του κοινού, το να βρίσκονται πολλοί άνθρωποι μαζί στον ίδιο χώρο ταυτόχρονα, ο θεατής πρέπει να απομονώνεται. Ακούω καμιά φορά τη φράση, «-Δεν έχω παρέα να 'ρθω να σε δω στο θέατρο». Τι να την κάνεις την παρέα στο θέατρο; Μόνο σου σε θέλω. Και με τον διπλανό σου άμα τα βρεις, τα βρήκες.

-Συμφωνείτε κι επ' αυτού, ...διπλανέ του;

Γ.Γ.: Συμφωνώ, και επαυξάνω. Έτσι, για να μη νοιώθει μόνος του ο Πέτρος. Ύστερα, ο κάθε θεατής, βλέποντας έναν χαρακτήρα κωμικό, πρέπει να νοιώθει και ανωτερός του. Δεν πρέπει ο κωμικός να του απευθύνεται συναισθηματικά του θεατή, κι ας είναι ολόκληρη η κωμωδία τραγωδία ουσιαστικά.

-Πέρα από την τραγωδία, λέω εγώ. Γι' αυτό κι οι πραγματικοί κωμικοί μπορούν τόσο καλά να παίζουν τραγωδία, ενώ ο αντίθετο εγχείρημα μοιάζει αρκετά πιο δύσκολο.

Γ.Γ.: Όνειρο πολλών κωμικών δεν είναι «Ο Θάνατος του Εμποράκου»; Ή ο «Ριχάρδος ο Τρίτος» ;

-Κι ο Σταυρίδης έτσι πάλι μού 'λεγε: « -Δύο ώρες επί σκηνής, να συνομιλώ με

τον Θεό, αγαπητέ μου, σε δράμα ! Αυτή υπήρξε η κορύφωσις της καριέρας μου ! »...

Γ.Γ.: Ναι. Γιατί κι ο Εμποράκος είναι ένας τραγικός κλόουν, κι ο Ριχάρδος ο Τρίτος ένας κλόουν σατανικός. Αγκαλιά βαδίζει το κωμικό με το τραγικό στη ζωή μας. Μήπως κι ο Ζήκος ένα τραγικό πρόσωπο δεν είναι; Δεν είναι ένας άνθρωπος τελείως μόνος του μες στο χάος; Όπως και το αφεντικό του, ο κυρ-Παντελής, τα ίδια και χειρότερα...

-Μένουνε να 'χουνε ο ένας τον άλλον μόνο.

Π.Φ.: Παρόλ' αυτά το έργο τελειώνει γλυκά, συγκινητικά, αλλά γλυκά. Μ' ένα ιδιόρρυθμο, αστείο, θα λέγαμε, μη χάπυ-εντ. Μένουνε μπουκάλες φωτεινές κι οι δύο, αλλά μοναχικές πάλι μπουκάλες, ο καθένας με τον εαυτό του για σύντροφο.

-Ο Λουί Ντε Φυνές πάλι επέμενε πως ο κωμικός γεννιέται. Μετά γίνεται.

Π.Φ.: Εγώ τείνω να συμφωνήσω πια μ' αυτό. Τα περισσότερα πράγματα στη ζωή εγώ πιστεύω πως γεννιούνται μαζί μας. Κι υπάρχουν άνθρωποι που τα ανακαλύπτουν μέσα τους, κι άλλοι που δεν τα ανακαλύπτουν και δυστυχούν. Γεννιέσαι για να κάνεις αυτό που είναι να κάνεις. Κι όταν καταφέρεις να βγάλεις στην επιφάνεια ό,τι είναι να βγάλεις, όπως εμείς που είμαστε ηθοποιοί, κωμικοί, κι έχουμε πια κερδίσει και του κόσμου την αγάπη, τότε δεν μπορείς παρά να νοιώθεις ευτυχισμένος.

-Πρέπει να αντιμετωπίσεις όμως με τα σωστά όπλα τον εαυτό σου, για να μην το χάσεις το παιχνίδι αυτό της ολοκλήρωσης.

Π.Φ.: Η διαδικασία είναι μεγάλη, από το ταλέντο στην ουσία. Αυτό το ξέρουνε κι οι πέτρες.

Γ.Γ.: Υπάρχει, πρώτα-πρώτα, αυτό το «τσαλάκωμα» στον κωμικό ηθοποιό.

-Όταν υποδύεται τον πρωθυπουργό της Ελλάδας επί κάποια έτη συναπτά;

Γ.Γ.: Ναι, μέχρι και να φαίνεσαι πιο ...κοντός απ' όσο είσαι, με φωνή περίεργη. Όσο γι' αυτό το «κλικ» μέσα μου, εγώ το θυμάμαι σαν τώρα: ήμουνα γύρω στα έντεκα, όταν είδα για πρώτη φορά Μπάστερ Κήτον. Είδα εκείνο το ανεπανάληπτο κυνηγητό μ' αυτόν μπροστά και τις χιλιάδες νύφες με τα νυφικά στο κατόπι του στις «Επτά Ευκαιρίες» του, κι έπαθα σοκ κανονικό. Έμεινα ! Μέχρι τότε δεν ήξερα τι έκανα, έκανα καραγκιοζιλίκια στο σχολείο, αλλά τι ήταν όλ' αυτά δεν ήξερα. Κι είπα μέσα μου τότε: -Αυτό είναι, να ! Μπορώ να γίνω ηθοποιός !

-Τη θυμάμαι να την πρωτοβλέπω κι εγώ αυτή την ταινία πιτσιρικάς σε καλοκαιρινό σινεμά κάποτε, με τον Σώτο τον Γκορίτσα τον παιδικό μου φίλο και μετέπειτα σκηνοθέτη: κοντέψαμε να πάθουμε αποπληξία κανονικά...

Π.Φ.: Ο Τζέρυ Λούις έχει πει αυτό πάλι: πως ο αυτοσχεδιασμός είναι ένα πολύ καλά οργανωμένο έγκλημα. Είναι λανθασμένη η εντύπωση που έχει ο πολύς κόσμος πως μπορείς να φτάσεις στον αυτοσχεδιασμό απροετοίμαστος. Δεν είναι επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος ο αυτοσχεδιασμός.

-Μα κι η επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος δεν έρχεται σ' όποιον κι όποιον !

Π.Φ.: Ένας επιτυχημένος αυτοσχεδιασμός προϋποθέτει πάρα πολύ δουλειά, και προηγούμενη προσεκτική δόμηση. Κι η μαγεία του εκεί πάνω πάει και κάθεται, ως η επιφοίτηση που λέμε.

-Ο Τζέρυ Λούις πάλι έχει δηλώσει πως η κωμωδία είναι ο τρόπος για να πεις πολύ σοβαρά πράγματα, ως αριστοφανική μάλιστα παράβαση, πετώντας ξαφνικά τη μάσκα την κωμική.

Γ.Γ.: Αυτό το κάνει, αν θυμάμαι καλά, στο «Δάσκαλο για Κλάματα», που απευθύνεται στο κοινό και τους λέει, « Ζήσετε μ' αυτό που είστε, γιατί θα είστε με τον εαυτό σας μια ζωή». Το ίδιο κι ο Τσάπλιν: μιλάει κατευθείαν στον κόσμο στο «Μεγάλο Δικτάτορα». Ή στα «Φώτα της Ράμπας». Με τον Μπάστερ Κήτον μάλιστα δίπλα του, να τον κοιτάει να πεθαίνει με βλέμμα υπέροχο.

Π.Φ.: Γιατί, ο Τζέρυ Λούις στο «Μπελ-μπόι» δεν σπάει τη σιωπή του στο τέλος μόνο, όταν τον ρωτάνε γιατί δεν μιλάει, απαντώντας: «-Μα γιατί δεν με ρώτησε τίποτα ως τώρα κανείς»...

-Θυμάμαι τώρα πάλι τους παλιότερους Έλληνες κωμικούς: Θυμάμαι στο Ακροπόλ απλώς να βήχει πριν βγει στη σκηνή ο Αυλωνίτης, και το κοινό, σαν σκύλοι του Παβλόφ κανονικά, να μας τρέχουν από πριν τα σάλια. Αυτό πώς γίνεται τώρα;

Π.Φ.: Γίνεται. Κι σήμερα γίνεται. Αυτό έχει να κάνει με τη μανιέρα. Με την περίφημη μανιέρα, που όλοι τη θεωρούν κατάρρα εδώ γύρω. Μα ο Τσάπλιν δεν ήταν ο μεγαλύτερος μανιερίστας του κόσμου; Έναν χαρακτήρα δεν έπαιζε σε όλη του τη ζωή; Μια φορά τόλμησε να παίξει κάτι άλλο, στον «Κύριο Βερντού», κι απέτυχε.

-Εγώ, βέβαια, αυτήν τη θεωρώ την καλύτερή του ταινία...

Π.Φ.: Μην είστε τόσο απόλυτος, κύριε Κακίση. Πώς μπορείτε να πείτε για τον Τσάρλι Τσάπλιν, «Αυτή είναι η καλύτερή του ταινία» ;

Γ.Γ.: Μπορεί, μπορεί, γιατί είναι ορκισμένος ...Κητονικός.

Π.Φ.: Εδώ διαφωνούμε πλήρως. Γιατί για μένα η πορεία ενός καλλιτέχνη περιλαμβάνει αλληλένδετα πράγματα μεταξύ τους. Κι από τις αποτυχίες ακόμα χτίζεται το έργο σου, ίσως και πιο καλά. Πώς να δεις τον «Κύριο Βερντού» χωρίς να ξέρεις τον Σαρλώ;

-Παρεξήγηση: κι εγώ πολύ εκτιμώ το λάθος ως την πεμπτουσία της όποιας δημιουργίας.

Γ.Γ.: Μια και λέγαμε όμως πριν για Αυλωνίτη και Σταυρίδη, που βήχανε κι ο κόσμος από κάτω ήταν ήδη έτοιμος να τους αφεθεί, εγώ επ' αυτού έχω να πω πως έχει δυσκολέψει πολύ πια η υπόθεση του γέλιου στη ζωή μας. Ο κόσμος έχει δει πια τόσα πολλά πράγματα, έχουν τόσο αλλάξει και σκληρύνει πια οι εποχές, που δεν σκάει πια εύκολα το χείλι των ανθρώπων. Δεν είναι εύκολο το έργο μας πια, ομολογώ.

Π.Φ.: Κι ας έχουμε και πεταχτά αυτιά κι αραιά δόντια. Κι ας τους κάνουμε να νοιώθουνε ανώτεροί μας ο κόσμος πάντα. Κι ας κλέβουμε από παντού, κι ο

ένας από τον άλλον κωμικό συχνά, κόλπα.

Γ.Γ.: Μην ανησυχείς, Πέτρο, θα παλέψουμε μαζί. Σαν τον Χοντρό με τον Λιγνό κάποτε θα δικαιωθούμε !

-Κι απ' όλους όσους παλιότερους αναφέραμε σήμερα εδώ, με ποιόν άραγε θα ήθελε η ψυχή σας να είχατε παίξει έστω και λίγο;

Π.Φ.: Εγώ με τον Τζέρυ Λούις. Με τον Τζέρυ Λούις θα 'θελα να είχα συναντηθεί, σε μιαν άλλη ζωή, φανταστική, παράλληλη.

Γ.Γ.: Εμένα πάλι θα μου αρκούσε να ήμουν σε μια γωνίτσα των γυρισμάτων του, και να μην είχα μάτια παρά για τον Μπάστερ Κήτον...

ΠΗΓΗ: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, «Κ», Κυριακή 27 Ιουλίου 2008.